Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Natuurgebied Ploeglanderweg, Den Burg, gemeente Texel
Adviesnummer	23072
Opsteller(s)	
Datum	17-05-2023

Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring + stelpost 10.000,- (mogelijke kosten initiatiefnemer)
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland **minstens twee weken van tevoren** wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden. Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang. archeologie@hoorn.nl / 06-30468593

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Texel en Staatsbosbeheer (contactpersoon: Marcel Uriot) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het aanleggen van een natuurgebied en het verbeteren en verleggen van een bestaand fietspad rond de Ploeglanderweg te noordwesten van Den Burg, gemeente Texel.

De gemeente Texel en Staatsbosbeheer zijn van plan om natuurgebied Tuureluur-Schetterwei aan te leggen. Tevens zal het bestaande fietspad worden verlegd en verbeterd. Het gebied ligt ingeklemd tussen de Grensweg en Ploegelanderweg en loopt vanaf de Ploegelanderweg richting fietspad De Botgrasweg. De ingreep bestaat uit het aanleggen van een aantal nieuwe watergangen, kreken en een waterspeelplaats. Delen van het plangebied zullen worden opgehoogd, afgeplagd of diepgespit. Een groot deel van de sloten zullen worden gebaggerd of gedempt. De ingrepen beslaan tezamen een oppervlak van ca. 15,5 hectare (afb. 1).

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

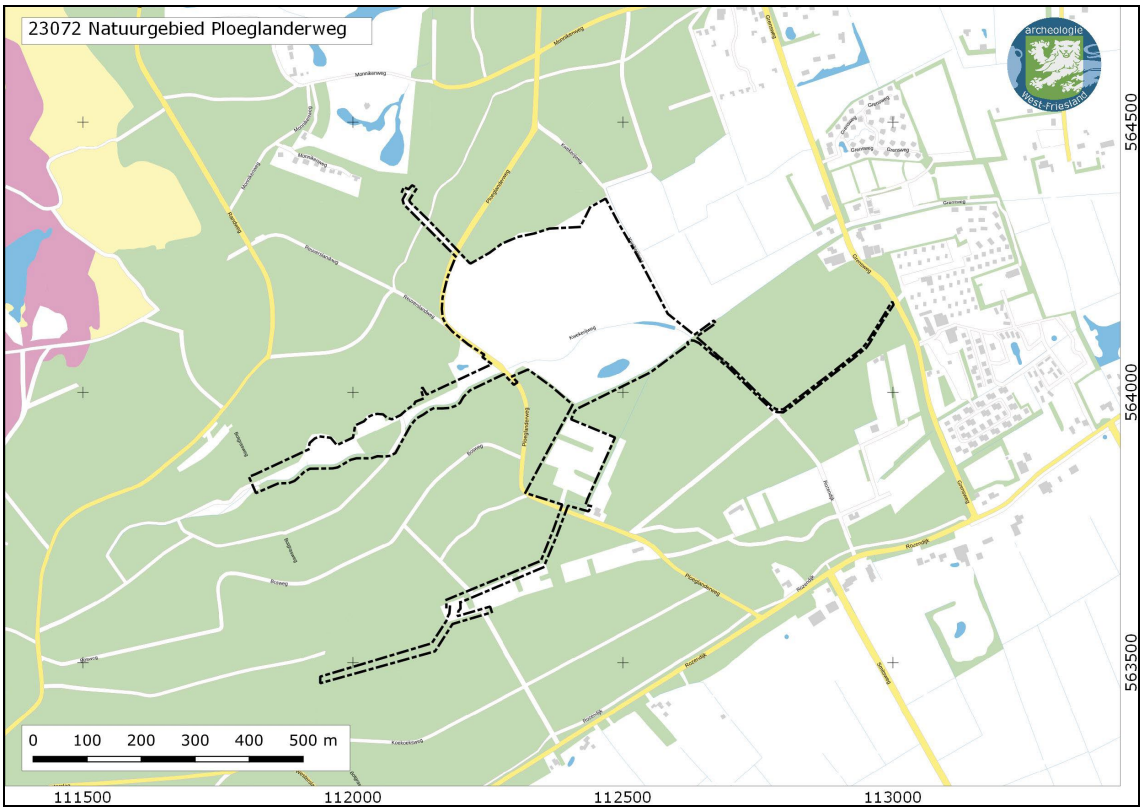

Afbeelding 1. Overzicht van het plangebied (zwarte stippellijn) op een topografische kaart (bron: PDOK).

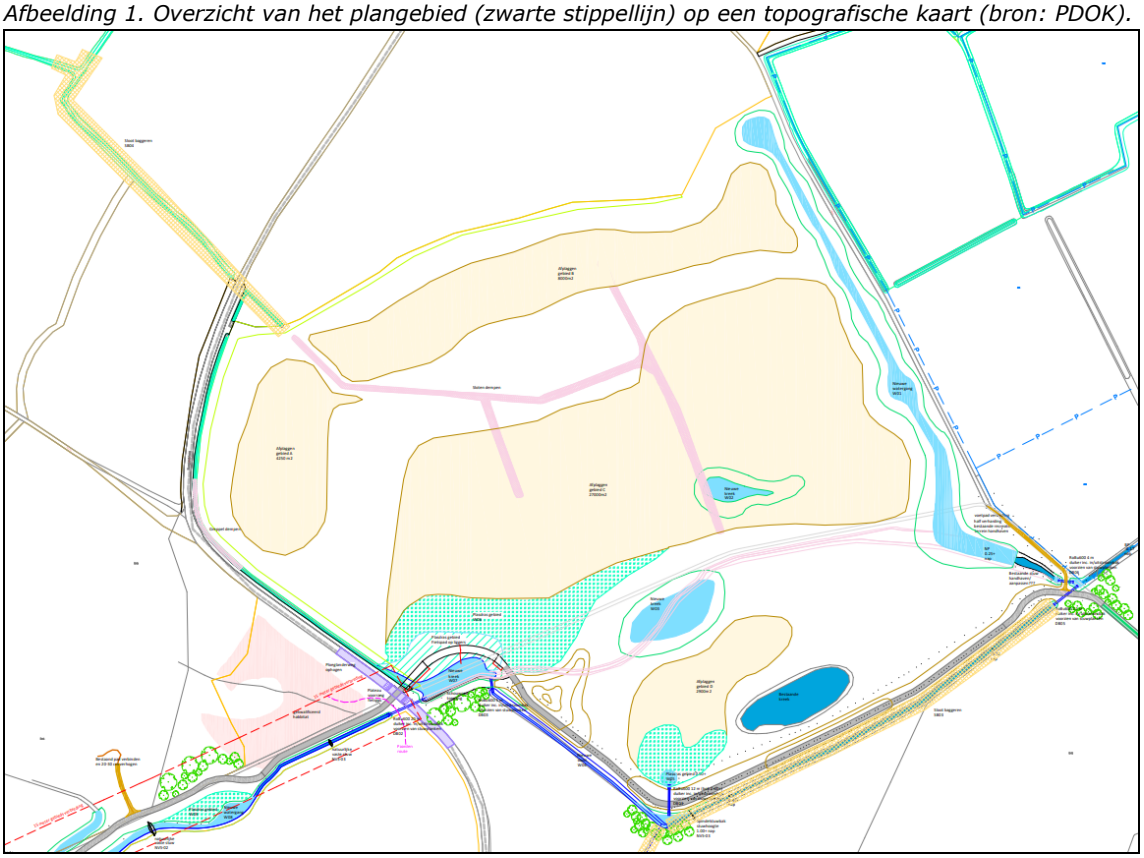

Afbeelding 2a. Overzicht van de geplande ingrepen in het centrale deel van het plangebied. Lichtblauw betreft de geplande nieuw te graven kreken en watergangen. De oranje vlakken betreffen de af te plaggen gebieden. Deze gebieden staan als volgt beschreven (kloksgewijs van links);
Afplaggen gebied A 4.250 m²

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

Afplaggen gebied B 8.000 m²
Afplaggen gebied C 27.000 m²
Afplaggen gebied D 2.900 m²

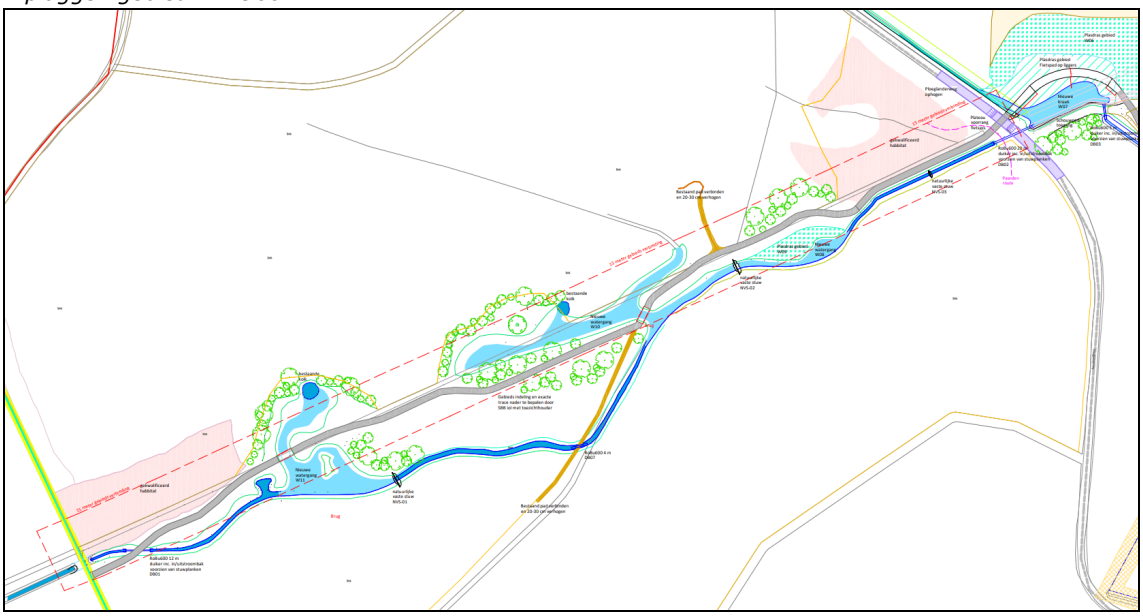

Afbeelding 2b. Overzicht van de geplande ingrepen in het westelijke deel van het plangebied. Lichtblauw betreft de geplande nieuw te graven watergangen en kreek.

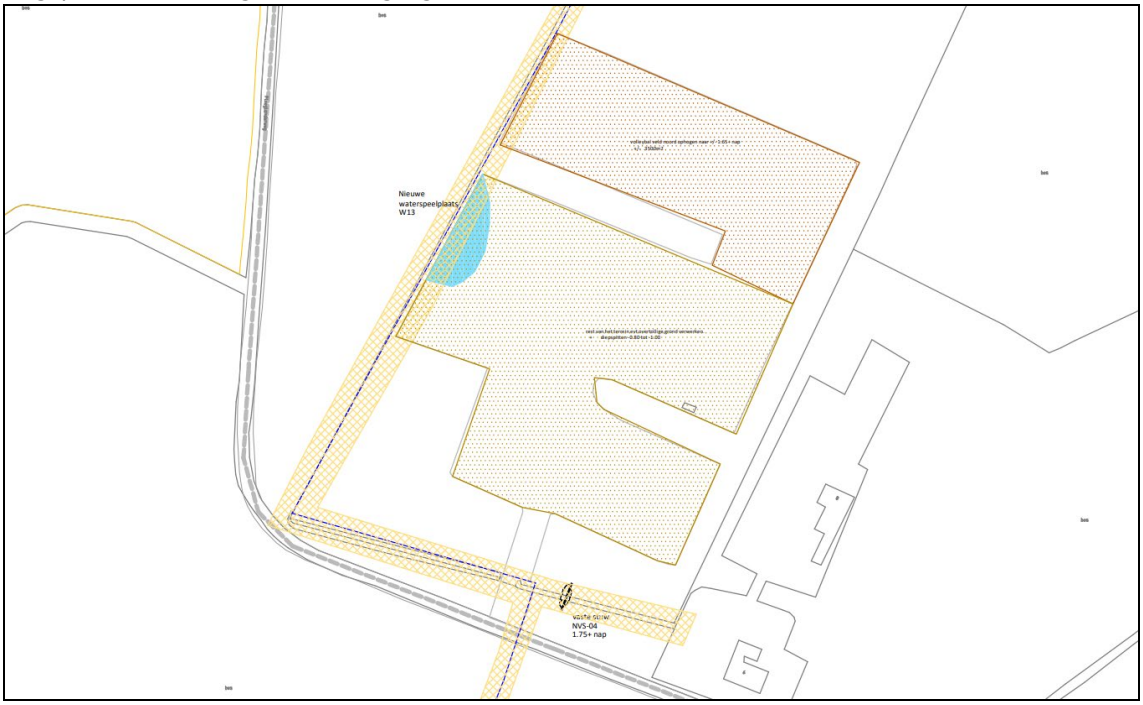

Afbeelding 2c. Overzicht van de geplande ingrepen in het zuidelijke deel van het plangebied. Het noordelijk, donkerbruin gearceerde, veld zal worden opgehoogd. Het zuidelijk, lichtbruin gearceerde, veld zal worden diepgespit (0.80 tot 1.00 -mv over ca. 6.600 m²).

2. Beleidskaart archeologie

Voor de gemeente Texel is de beleidskaart van Vestigia Bv (2007, update 2013) vigerend. Op de beleidskaart zijn zones met een archeologische waarde of verwachting aangeduid, die zich laten vertalen in vrijstellingsgrenzen. Bodemingrepen die binnen de geldende vrijstellingsgrens blijven zijn niet onderzoeksplichtig.

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

Het centrale deel van het plangebied ligt binnen een zone met een gematigde archeologische verwachting (Waarde – Archeologie 4) met een oppervlak van 500 m^2 en een diepte van 50 cm. onder maaiveld als vrijstellingsgrens. Dit is gebaseerd op de landschappelijke, geologische en bodemkundige situatie.

Het westelijk en zuidelijk deel van het plangebied ligt binnen een zone met een lage archeologische verwachting (waarde 5) waar nader archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij M.E.R.-plichtige projecten. De beleidskaart is hier gebaseerd op de geomorfologie en kent een vrijstellingsgrens van 1.000 m^2. Het perceel ligt in een zone met lage duinen en bijbehorende vlakten, categorieën die overal op Texel een lage archeologische verwachting kennen.

De voorgenomen ingrepen zullen de geldende archeologische vrijstellingsgrenzen overschrijden.

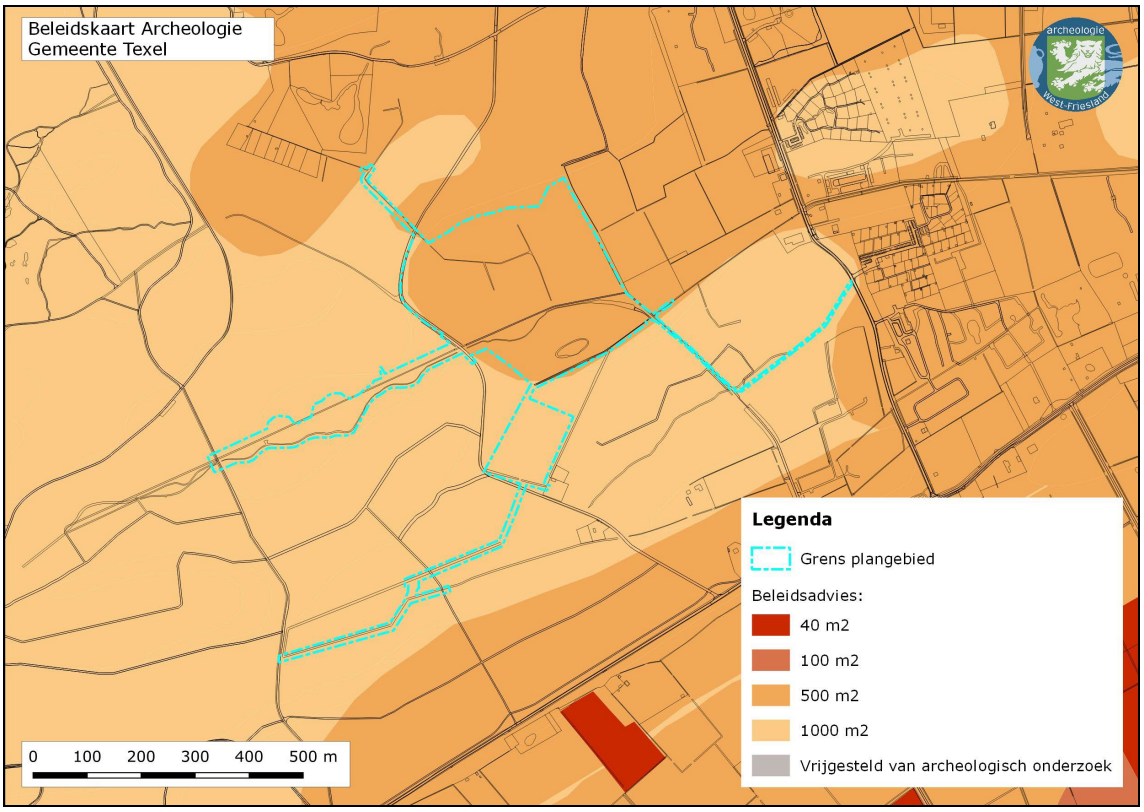

Afbeelding 3. Het plangebied op de beleidskaart archeologie van de gemeente Texel.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de oudste kadastrale minuutkaart van het gebied is ter hoogte van het huidig plangebied geen bebouwing zichtbaar. Op een latere kaart is ten noordwesten van het plangebied locatie van de (inmiddels in deze periode in onbruik geraakte) Oude Blekerij zichtbaar.[1] De huidige voorgenomen ingrepen zullen niet in de buurt van de Blekerij worden uitgevoerd. Op een latere pachterskaart (ca. 1844-1851) is zichtbaar dat rond de Blekerij geen bebouwing meer aanwezig is.

[1] Maas 2015.

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

Op de topotijdreis kaart van ca. 1883 is zichtbaar dat een deel van het zuidelijk plangebied ter hoogte van de Mientgronden ligt. De beige vlakken ter hoogte van deze Mientgronden betreffen duinen. Op deze latere kaart is eveneens geen bebouwing zichtbaar ter hoogte van het plangebied.

In Veldnamen van Texel staan geen veldnamen aangegeven bij de kaart uit 1832. Pas bij kaartmateriaal van de jaren 50 van de vorige eeuw staan veldnamen geschreven. Vrijwel alle aangegeven namen slaan op het gebruik als weidegrond of bos (koeienweid, kwekerij, geitenlandjes, sparrenland). [2]

Bij graafwerkzaamheden op Texel moet rekening worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van ongesprongen explosieven in de bodem. Op basis van de Inventarisatiekaart MORA van Texel kan worden vastgesteld dat ter hoogte van de Ploeglanderweg en de Grensweg in het plangebied ruimrapporten zijn opgesteld.[3]

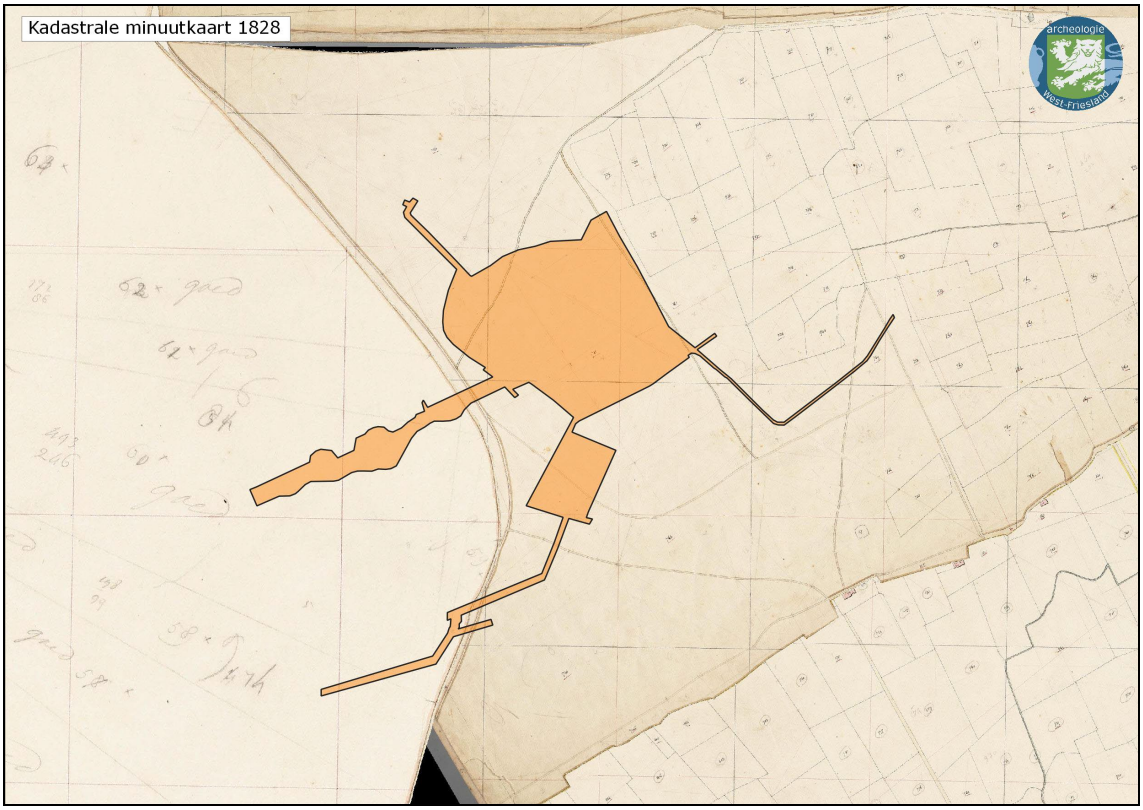

Afbeelding 4. Het plangebied op de kadastrale minuutkaart van 1828 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

[2] Schraag 1990, 273-275.
[3] Bombs Away B.V. 2021.

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

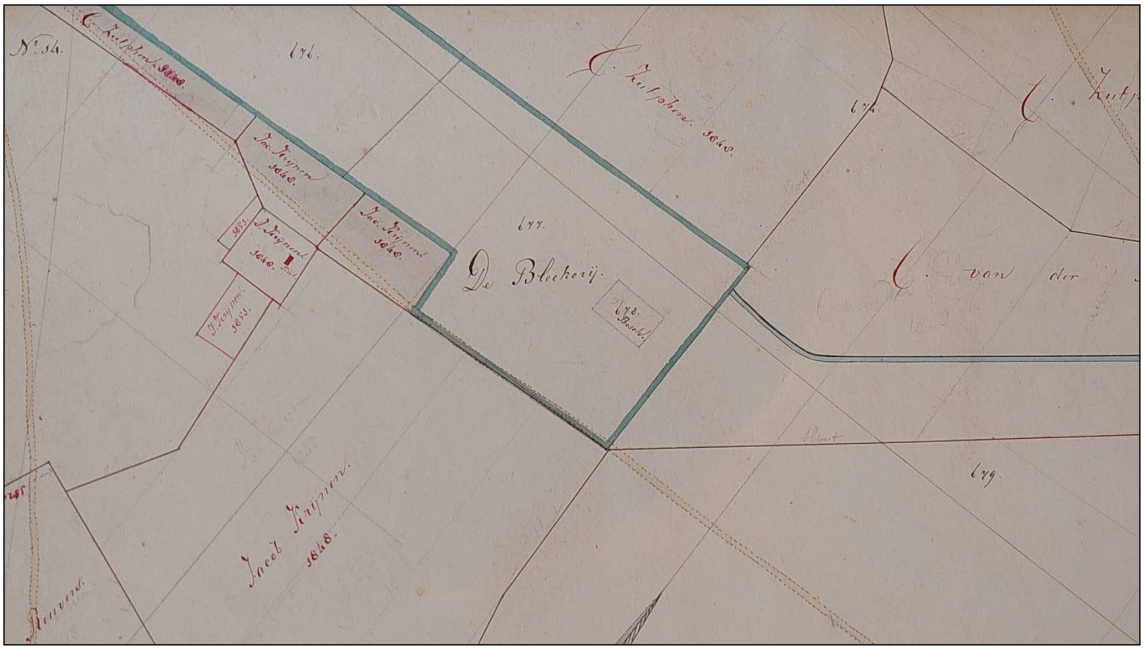

Afbeelding 5. De Blekerij op de pachterskaart uit ca. 1844-1851 (bron: Ecomare).

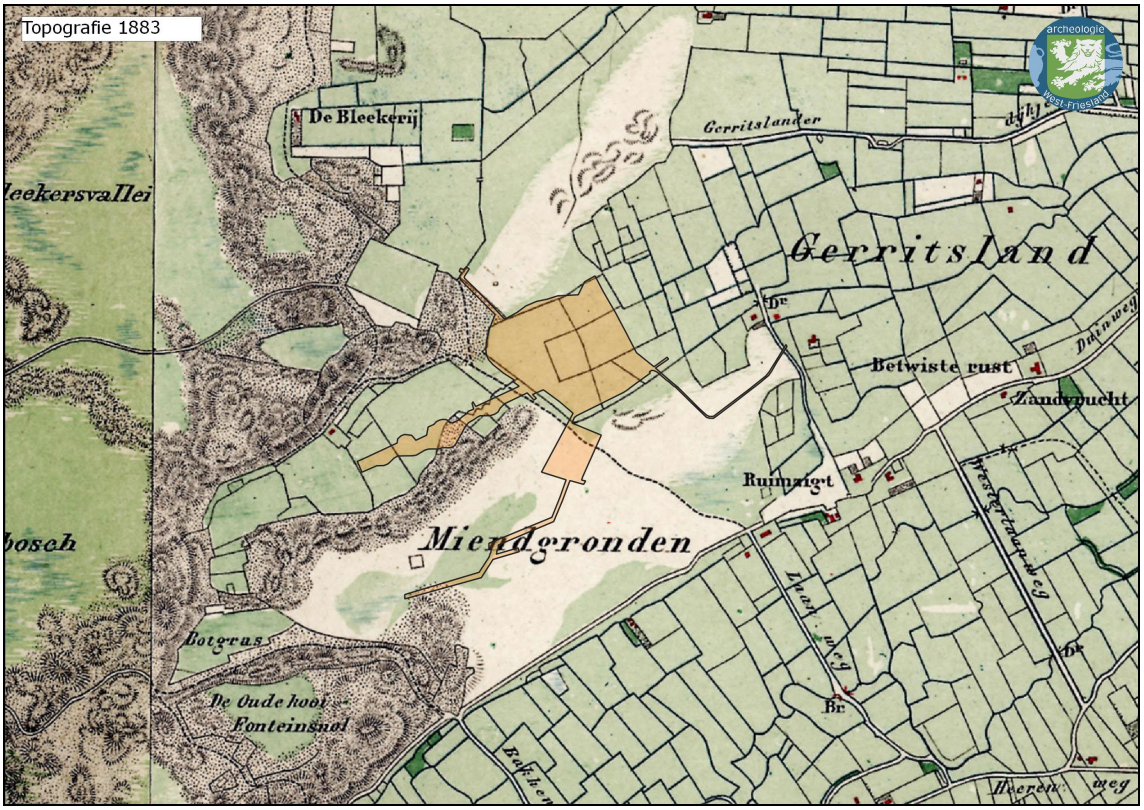

Afbeelding 6. Het plangebied op een topografische kaart van ca. 1883 (bron: topotijdreis.nl).

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

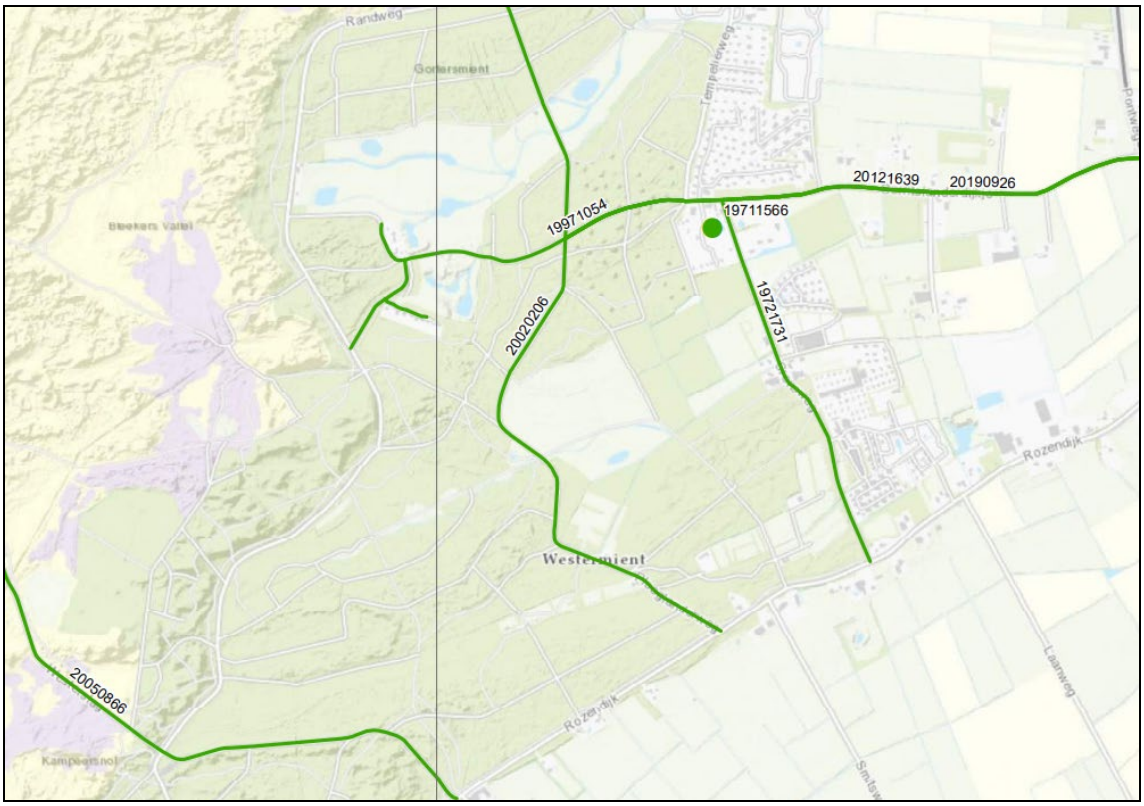

Afbeelding 7. Uitsnede van de Inventarisatiekaart MORA van Texel (bron: Bombs Away B.V. 2021).

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. De archeologische vrijstellingsgrens van 500 m^2 is gebaseerd op de bodemkaart. Op de bodemkaart van Alterra ligt dit deel van het plangebied op gooreerdgronden (pZn21, leemarm en zwak lemig fijn zand).[4] Deze gronden hebben een humeus dek en zijn in dit deel van Texel gevormd in duin- of strandzanden (zie afb. 8).

In het Dinoloket staat in het centrale deel van het plangebied een boring geregistreerd. In de boring is op 5.10 m – 6.10 m -mv het basisveen aangetroffen (afb. 8). Wanneer de boring wordt vergeleken met het paleogeografisch kaartmateriaal vanaf 9.000 voor Chr. komt naar voren dat er in principe bewoning mogelijk is tot aan het Laat-Neolithicum Dit niveau bevindt zich onder het Basisveen (ca. 6 m -Mv). In de loop van de late prehistorie raakte het westelijke deel onder invloed van de zee (afb. 9 links). Rond 500 voor Chr. Ligt het plangebied in een zone van kwelders.
Op de kwelders die dan zijn ontstaan is in principe bewoning mogelijk. In de loop van de Vroege Middeleeuwen ligt het plangebied in een zone met duinen (afb. 9 rechts)

Voor dit deel van Texel is het gebruik van bodemkaarten voor de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie dus ongeschikt.

[4] Bodemkaart van Nederland, 1:50.000 (https://www.atlasleefomgeving.nl/bodemkaart-van-nl-150000).

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

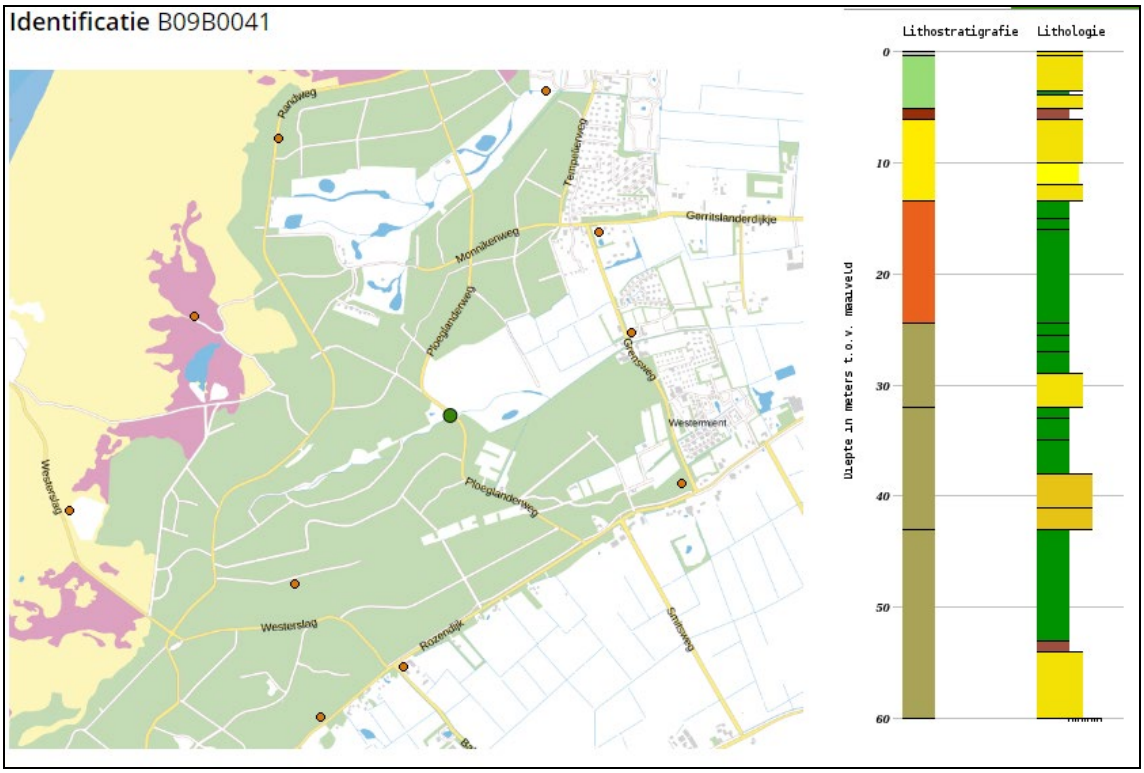

Afbeelding 8. Boring B09B0041 (groene stip) ter hoogte van het plangebied (bron: dinoloket.nl).

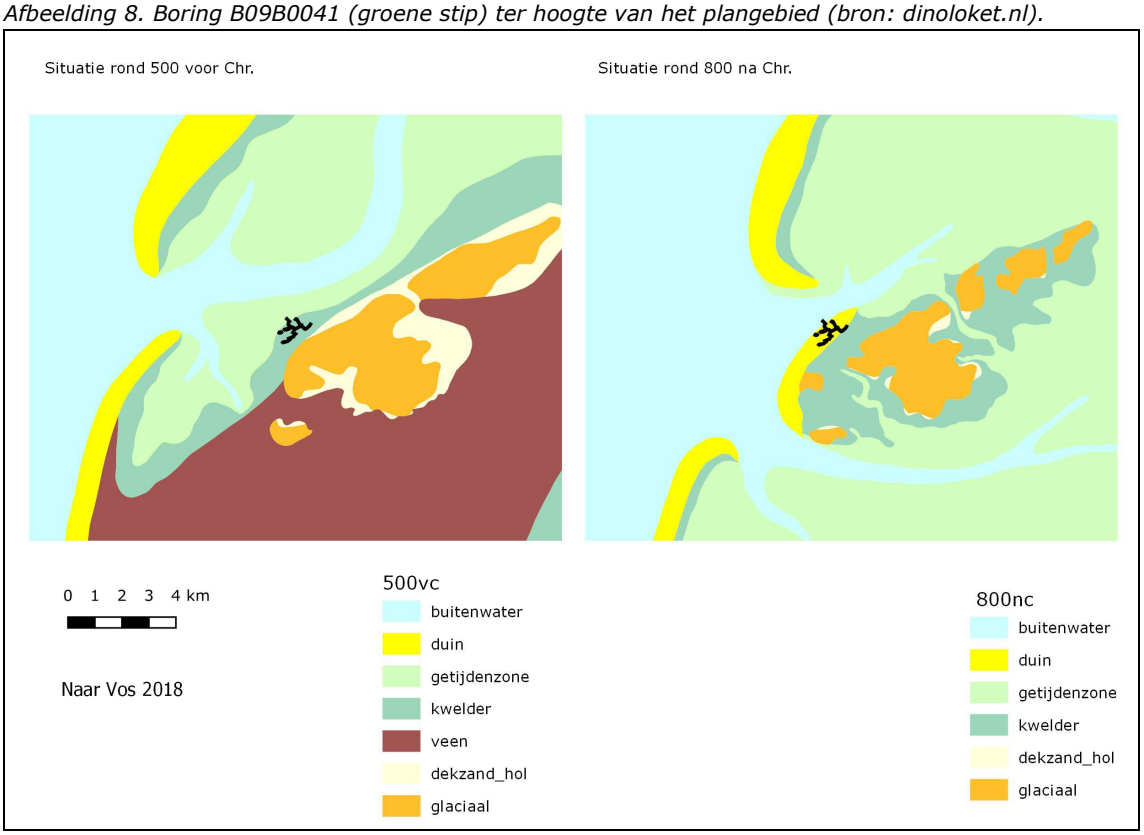

Afbeelding 9. Het plangebied op de paleogeorafische kaart (bron: Vos 2018).

Er staan in de buurt van het plangebied geen onderzoeken of vondstmeldingen geregistreerd in het landelijk systeem Archis 3.

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

Op het Actueel Hoogtebestand van Nederland 3 is zichtbaar dat het plangebied naar het oosten toe significant afloopt (afb. 10). Alle geplande ingrepen buiten het centrale deel van het plangebied liggen op hogere delen. De duinen zijn duidelijk zichtbaar. De waterlopen liggen ter hoogte van natuurlijke laagtes in het duingebied.

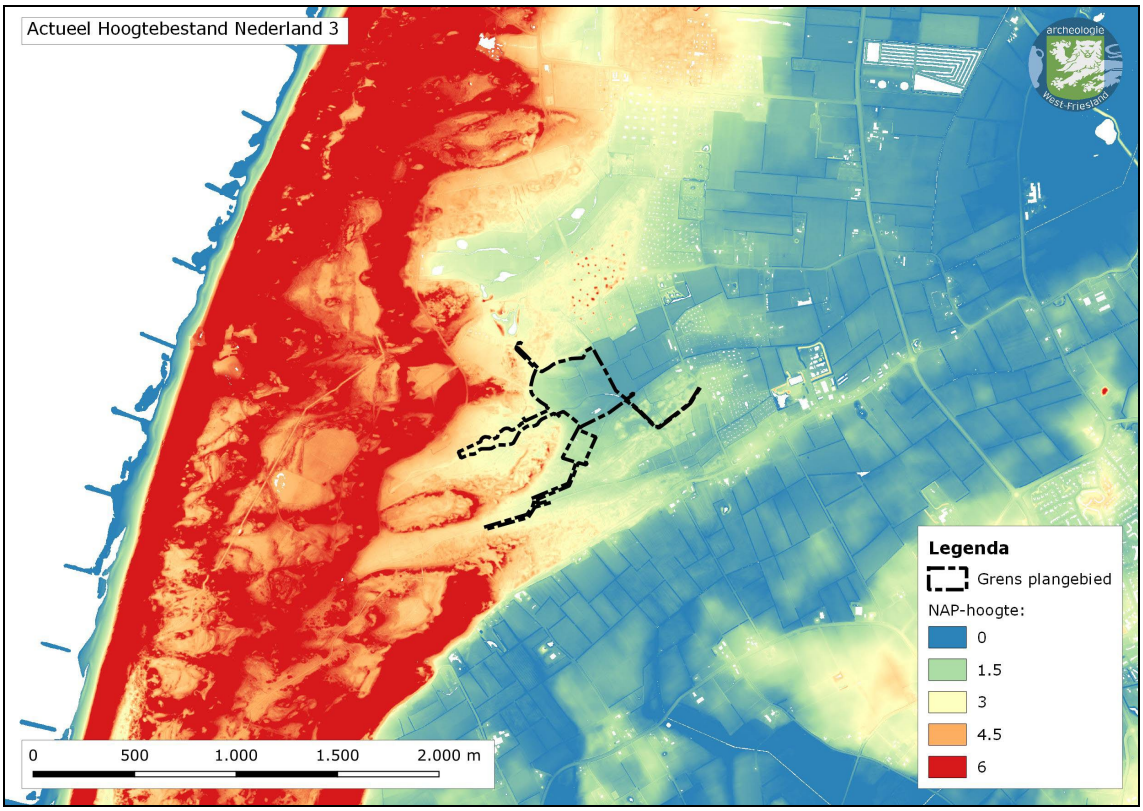

Afbeelding 10. Het plangebied op het Actueel Hoogtebestand van Nederland 3 (bron: ahn.nl).

5. Conclusie

De gemeente Texel en Staatsbosbeheer zijn van plan om natuurgebied Tuureluur-Schetterwei aan te leggen. Hiernaast zal het bestaande fietspad worden verlegd en verbeterd. Het gebied ligt ingeklemd tossen de Grensweg en Ploegelanderweg en loopt vanaf de Ploegelanderweg richting fietspad De Botgrasweg. De ingreep bestaat uit het aanleggen van een aantal nieuwe watergangen, kreken en een waterspeelplaats. Delen van het plangebied zullen worden opgehoogd, afgeplagd of diepgespit. Een groot deel van de sloten zullen worden gebaggerd of gedempt. De ingrepen beslaan tezamen een aantal hectare.

Het centrale deel van het plangebied ligt binnen een zone met een gematigde archeologische verwachting (Waarde – Archeologie 4) met een oppervlak van 500 m^2 en een diepte van 50 cm. onder maaiveld als vrijstellingsgrens. Dit is gebaseerd op de landschappelijke, geologische en bodemkundige situatie.

Het westelijk en zuidelijk deel van het plangebied ligt binnen een zone met een lage archeologische verwachting (waarde 5) waar nader archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij M.E.R.-plichtige projecten. De beleidskaart is hier gebaseerd op de geomorfologie en kent een vrijstellingsgrens van 1.000 m^2.

De voorgenomen ingrepen zullen de geldende archeologische vrijstellingsgrenzen overschrijden.

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

Op basis van de paleogeografische kaart, de hoogtekaart en een boring kan worden gesteld dat voor dit deel van Texel het gebruik van bodemkaarten voor de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie ongeschikt is. Het overgrote deel van de geplande ingrepen zullen de eventuele prehistorische bewoningslaag niet raken.

6. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De voorgenomen ingreep is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil **monitoren**.

Voor het uitvoeren van de monitoring wordt geadviseerd een stelpost **(€10.000,-)** op te nemen. Deze stelpost zal het documenteren en uitwerken van eventuele sporen of vondsten dekken. Indien geen sporen of vondsten worden aangetroffen, zal geen of in mindere mate gebruik worden gemaakt van de stelpost. Het monitoren van de graafwerkzaamheden zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal depot voor archeologie van Noord-Holland te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland **minstens twee weken van tevoren** wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl / 06-11648953). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

7. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Gemeente Texel, 2013. Archeologische Beleidskaart (vastgesteld door de gemeenteraad op 12 juni 2013).

Hessing, W.A.M. *et al.* 2012. Toelichting bij de archeologische beleidskaart van de Gemeente Texel. Geactualiseerde versie 2012. *Vestigia Rapport V984,* Amersfoort.

Maas, I., 2015. *De Oude Bleekerij. Op zoek naar de ontbrekende stukjes van een Texelse geschiedenis*. TexelNU, Den Burg.

Schraag, S., 1990. *Veldnamen van Texel.* Den Burg.

Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans 2018. Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu, Amsterdam (Prometheus). Op 02-06-2020 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot: 17-05-2025

Archeologie West-Friesland | Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn | Postbus 603, 1620 AR Hoorn

archeologie@hoorn.nl | www.archeologiewestfriesland.nl